

проблема координування спільних зусиль. Існує відома проблема регламентування співпраці державних і недержавних установ. Також існує проблема напрацювання законодавчої бази, документальної бази для капеланського руху різних напрямків. Практика показує, що саме в діяльності прийняття рішення. Згадуючи головні гасла капеланського служіння «Бути поруч» і «Не нашкодити» рухаємось до головної мети – психічного здоров'я конкретної особи і суспільства вцілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богданенко А. І. Служба військового капеланства. Київ : Ліра-К, 2024. 107 с.
2. Закон України «Про Службу військового капеланства (Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2131-IX від 15.03.2022, № 2845-IX від 13.12.2022, № 3621-IX від 21.03.2024)».
3. Лицарі духа: Військове капеланство УГКЦ XIX – XX століть у біографіях : [збірка] / Департамент військ. капеланства Патріаршої курії УГКЦ ; упоряд. о. Михайло Забанджала. Львів : Свічадо, 2018. 311 с.
4. Ніхто, крім нас: [історії та спогади патріотів, медиків, розвідників, капеланів тощо] / [упоряд.: В. А. Кізілов]. Тернопіль : Підручники і посібники, 2021. 126 с.
5. *Соціальні аспекти капеланства. Соціальні аспекти капеланства: світ і Україна*: мат-ли Міжнар. наук.-практ. конф., (15-16 травня 2013 року) / Всеукр. міжконфес. реліг. християн.-військ. братство ; [редкол.: Лисенко С. П. та ін.] К.: ВМРХВБ, 2013. 322 с. <https://crs-center.org/pro-hrystyyansku-sluzhbu-poryatunku/hto-my/>

СПЕЦИФІКА СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ДЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Нікутіна Н. Ю.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
nikutinatalia85@gmail.com*

Соціум сучасності будується на визнанні багатогранності суспільства та забезпеченні рівноправності людей в ньому. Цим принципом окреслено напрямки перебудови освіти України в сьогоденні. Центристська навчальна система з суворою регламентацією навчання поступається місцем «дитиноцентризму» – освітній системі, що враховує індивідуальні навчальні запити підростаючого покоління. Інклюзивністю навчання реалізується одна з основних концепцій демократії – людська рівноправність на здобуття освіти, а специфічні соціальні послуги для дітей з особливими освітніми потребами допомагають втілити цю установку в життя.

Першочерговими постають питання здобуття освіти та підготовчий процес до життя у довкіллі сьогодення для дітей з особливими освітніми потребами, чисельність яких останнім часом має тенденцію до збільшення у всьому світі. Причини того, що сьогодні доводиться виокремлювати таку категорію як «діти з особливими освітніми потребами», дуже багатофакторні і до кінця не вивчені, але вже зараз конкретно для нашої країни зрозуміло – переживання травматичного досвіду військової агресії лише поглиблює проблеми всього молодого покоління на шляху до отримання якісної освіти, можливості реалізувати свій потенціал в соціумі, розкрити таланти, та й просто проживати життя щасливої дитини. Всі діти України зараз – «діти з особливими потребами підтримки», тому як ніколи актуальна наявність в учбових закладах фахівців психологічної та соціальної сфери, організація проведення спеціальних заходів для подолання стресу війни, укріплення в шкільних колективах культури взаємодопомоги та порозуміння – що й стане основою для толерантного відношення до дітей з особливими освітніми потребами [1].

Мета роботи полягає у здійсненні теоретичного аналізу специфіки соціальних послуг для дітей з особливими освітніми потребами в сучасних умовах нашої держави. Розглянуто організацію інклюзивного освітнього середовища, в якому дітям з особливими освітніми потребами надаються соціальні послуги, описані їх різновиди, структура та значення як важливого інструмента соціальної роботи та допомоги. Дослідження направлено на обґрунтування необхідності удосконалення процесу надання соціальних послуг даній категорії населення, для розвитку рівноправності в суспільстві в широкому сенсі, та покращення життя дитини в більш вузькому контексті.

В даній роботі застосовано методику, що поєднує методологічні рівні та підходи: когнітивний, особистісний, комплексний. Ці підходи базуються на загальнонаукових принципах та формах відображення дійсності, дозволяють застосувати термінологічний, категорійно-понятійний та порівняльний аналіз, метод узагальнення незалежних характеристик складових заданої тематики дослідження. Застосовано теоретичні методи пов'язані з вивченням вітчизняної та зарубіжної наукової літератури, законодавчих документів, періодичних видань, електронних ресурсів. На основі отриманого теоретичного матеріалу було визначено не тільки сучасний стан справ щодо питання вивчення, але й окреслено тенденції подальшого розвитку ситуації. Запропоновано можливі стратегії поведінки для вирішення складнощів в сфері, що вивчається дослідженням, на основі зарубіжного досвіду та вітчизняних реалій сьогодення.

Вивчення теоретичних засад організації інклюзивного освітнього середовища показує що воно є важливим елементом сучасної освітньої політики. Розглядом основних теоретико-понятійних аспектів інклюзивної освіти визначено, що це не просто метод навчання, а ціла концепція, яка прагне забезпечити рівні можливості для всіх дітей, незалежно від їхніх здібностей чи особливостей. Ціль інклюзивної освіти – інтеграція всіх учнів, незалежно від їхніх здібностей або особливостей, у єдине освітнє середовище. Такі принципи як рівність, доступність, гнучкість та підтримка, стали основою для побудови інклюзивних практик, відповідних потребам різних категорій дітей інклюзивної форми навчання [1].

Дитина з особливими освітніми потребами розглядається як активний суб'єкт навчання, що має право на отримання якісної освіти в умовах максимального врахування її індивідуальних потреб. Визначено, що участь дитини в освітньому процесі повинна бути активною та свідомою, що вимагає від педагогів вміння адаптувати навчальні програми до її можливостей, а від батьків дитини потребує обізнаності в соціальних та психологічних питаннях.

Специфіка неоднорідності самого поняття «особливі освітні потреби», викликає необхідність в індивідуальному підході до кожного такого учня з боку педагогічного колективу. А комплексний характер самої причини виникнення цієї «особливої потреби» – потребує як особливого технічного оснащення, так і розширення штату вузькопрофільними фахівцями в галузі психології, спеціальної освіти, сурдології, соціальної роботи тощо. Навчальний заклад має бути готовий прийняти і забезпечити не лише освітні потреби дитини, а й допомогти їй вільно знаходитися в колективі одноліток. Вирішення частини задач під час організації інклюзивного навчання бере на себе система соціального захисту, надаючи спеціальні соціальні послуги дітям та їх батькам.

Дорослим варто своїм прикладом показувати школярам принципи розуміння і прийняття відмінностей кожного з членів суспільства, а у випадку з «особливими освітніми потребами» – ще й цінність допомоги для такої людини. Соціальна послуга «Асистент дитини» забезпечує супровід в навчанні та соціалізації, відвідуванні гуртків, побутову допомогу та нагляд за дитиною з особливими освітніми потребами. Соціальний педагог учбового закладу консультує та підтримує учня та його батьків, на специфічно ускладненому шляху інтеграції та життєдіяльності дитини в шкільному колективі [2].

Вивчення теми показало, що для формування ефективного інклюзивного освітнього середовища необхідна добре організована

мережа навчальних закладів, яка враховує специфічні потреби дітей з особливими освітніми потребами та надає їм ресурси й підтримку для повноцінної участі в освітньому процесі. Уваги потребує ресурсне забезпечення, яке включає матеріально-технічну базу та адаптовані навчальні матеріали, а також підготовка педагогічних кадрів для роботи з різними особливостями розвитку дитини, інфраструктура навчальних закладів для дітей з фізичними обмеженнями [3].

В умовах військової агресії з боку Росії, що призвела до поглиблення вже існуючих соціальних проблем і появи нових викликів, соціальна робота в Україні набула особливого значення як ключова професійна діяльність. Соціальні послуги є важливим інструментом підтримки та захисту громадян, які опинилися у складних життєвих обставинах. В Україні їх надання регулюється Законом України «Про соціальні послуги», який визначає правові та організаційні основи цієї діяльності. Діти з особливими освітніми потребами та їх батьки часто стикаються з численними труднощами, такими як психологічні проблеми, соціальна ізоляція та фінансові труднощі. У зв'язку з цим, забезпечення цих дітей відповідними соціальними послугами є надзвичайно важливим. У кожній територіальній громаді, де проживають діти з інвалідністю або особливими освітніми потребами, органи місцевого самоврядування розвивають базові та додаткові соціальні послуги: профілактичні послуги консультування, інформування; супровід під час інклюзивного навчання, денний догляд, персональний асистент, транспортні послуги, соціально-трудова адаптація для дітей; натуральна допомога, представництво інтересів, тимчасовий відпочинок для батьків та інше [4].

Після детального аналізу організації інклюзивного навчання стає очевидним наскільки важливою складовою підтримки є супровід асистентом дитини з особливими освітніми потребами. Включає допомогу в пересуванні, самообслуговуванні, комунікації та харчуванні, орієнтацію у просторі та забезпечення безпеки під час перебування в закладах дошкільної та загальної середньої освіти. Передбачає підтримку під час екскурсій, навчальних поїздок та інших заходів, що входять до освітнього процесу. Це забезпечує належні умови для інтеграції дітей з особливими освітніми потребами у навчальну діяльність, сприяючи їхньому розвитку та соціалізації [3].

Поява в нашому соціумі дітей, навчання яких разом з однолітками в загальноосвітніх навчальних закладах, можливо лише з урахуванням та задоволенням їх особливих освітніх потреб, зробило актуальним розробку різноманітних форм підтримки дітей та їх сімей з боку соціальної сфери, тобто надання специфічних соціальних послуг.

Соціальні послуги були проаналізовані як важливий інструмент у сфері соціальної роботи з цією категорією дітей. Розгляд основних видів соціальних послуг дозволив визначити їх значення для розвитку та соціалізації дітей з особливими потребами. Визначено, що соціальні послуги допомагають зняти бар'єри, які можуть заважати дітям з особливими освітніми потребами реалізувати свій потенціал у навчанні, взаємодії з однолітками та інтеграції в суспільство. Вивчалася структура системи соціальних послуг для дітей з особливими освітніми потребами в Україні, включаючи їх організацію, функціонування та взаємодію між різними установами. Особливу увагу приділено аспектам супроводу асистентом дитини під час інклюзивного навчання, що забезпечує адаптацію, розвиток навичок та успішну інтеграцію в освітнє середовище, з врахуванням індивідуальних потреб.

ЛІТЕРАТУРА

1. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Інклюзивна освіта: від основ до практики. Київ : ТОВ «АТОПОЛ», 2016. 152 с.
2. Козіброда Л. В. Теоретико-понятійні аспекти інклюзивної освіти у сучасних педагогічних дослідженнях. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 19, Т. 3. С. 35–38.
3. Горішна Н. М. Інклюзивна освіта: підходи до розуміння та виклики розвитку. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. Серія: Педагогічні науки. 2020. № 6 (162). С. 23–29.
4. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 р. № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>.

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ТЕАТРАЛІЗАЦІЇ В СОЦІАЛЬНОМУ ВИХОВАННІ ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ ВІЙНИ

Новак І. М., Костіна В. В.

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

В умовах війни в Україні соціальні, емоційні та психологічні виклики, з якими стикаються підлітки, змінюють всі аспекти їхнього життя та вимагають пошуку нових підходів до виховання та соціальної підтримки. Залучення дітей до якісного проведення дозвілля та організація релаксаційного простору підтримки ментального здоров'я набувають у ці важкі для нашої держави часи особливого значення, тому, актуальність використання засобів театралізації в соціальному вихованні в умовах війни є надзвичайно високою, оскільки театр та інші форми драматичного мистецтва володіють потужним потенціалом для формування моральних цінностей, підтримки психологічної рівноваги та розвитку соціальних навичок у дітей та молоді.

Згідно зі звітом ЮНІСЕФ, понад 1,5 мільйона дітей мають ризики депресії, тривожності, посттравматичного стресового розладу